

TRIBUNA

Nicòsia, l'última ciutat dividida del món

Angelo Attanasio

Periodista

Era la matinada del 30 de desembre de 1963 quan el general britànic Peter Young va traçar amb un llapis una línia verda en el mapa de Nicòsia, des d'un extrem de les muralles venecianes fins a l'altre. El seu objectiu era frenar els enfrontaments entre les dues comunitats, que en un mes havien deixat més d'un centenar de morts, la majoria turcoxipriotes, als carrers vells de Nicòsia. Aquesta línia prima, una zona de protecció provisional de com a molt una dotzena de metres d'ample, es transformaria en la frontera que des de fa més de 50 anys divideix la ciutat entre la turcoxipriota Lefkoşa, al nord, i la grecoxipriota Lefkosia, al sud.

Després de la invasió turca de Xipre l'estiu del 1974, aquesta zona es va ampliar a tota l'illa, amb una longitud de 180 quilòmetres. Entre el 5 i el 20 d'agost les tropes turques van dur a terme la segona part de l'operació i van ocupar el territori septentrional de l'illa. 180.000 persones, una tercera part de la població grega de Xipre, es van veure obligades a abandonar les seves cases de Kyrènia, de Famagusta i de les altres zones ocupades i van haver de marxar cap a la part meridional. Al mateix temps, uns 40.000 turcoxipriotes van passar del sud de l'illa, en mans gregues, al nord ocupat. Durant aquest doble èxode, més de 4.000 persones van morir en enfrontaments i 494 turcoxipriotes i 1.464 grecoxipriotes van desaparèixer forçosament. El seu destí no es coneixeria durant anys.

Avui, la part vella de la ciutat és un laberint de cafeteries, botigues per a turistes i jardins de palmeres. Només els alts murs rodejats de filferro de pues que interrompen bruscament els carrerons tranquils recorden que aquests pocs quilòmetres quadrats són una de les fronteres més militaritzades del món. 12.000 soldats de la Guàrdia

Nacional grecoxipriota, encastats en velles garites desgavellades, controlen la part sud de la frontera. Al davant, més de 40.000 militars del contingent turc fan el mateix amb la frontera nord. Des de dalt de les torrasses, on ondeja la bandera turca, vigilen l'autoproclamada República Turca de Xipre del Nord (RTXN), una entitat que en l'àmbit internacional només reconeix Turquia.

“ Un terç de la població de cada bàndol no ha creuat mai la frontera que divideix Nicòsia ”

Al mig, vigilada amb zel per tots dos exèrcits, s'estén una estreta llengua de camins trencats i cases destrossades. Uns rètols descolorits testifiquen que aquest era el cor comercial de la ciutat. Ara és una terra de ningú on només el color dels cascos blaus interromp la monotonia de les parets destenyides i del vermell del rovell. L'accés a aquesta Zona Morta és, de fet, responsabilitat exclusiva de les forces de pau de l'ONU. La missió UNFICYP, un miler de soldats desplegats al llarg de la línia d'alto el foc, es renova cada sis mesos des de 1964 i té un cost anual de més de 53 milions d'euros. L'exsecretari general de l'ONU, Kofi Annan, la va definir el 2004 com el fracàs més gran de les Nacions Unides.

Les fronteres van quedar hermèticament segellades fins el 2003, quan el llavors president de la RTXN, Rauf Denктаş, va decidir obrir un punt fronterer prop del Ledra Palace, la seu del contingent de l'ONU. En els últims anys s'han obert vuit *checkpoints* més a tota l'illa, entre els quals el de Ledra Street, al carrer principal de la ciutat vella de Nicòsia. Tanmateix, segons un estudi del grup d'investigació "Conflict in Cities", una tercera part de la població de tots dos costats no ha travessat mai la frontera i la majoria dels que ho han fet, ho han fet només una o dues vegades.

Les negociacions entre polítics grecoxipriotes i representants del nord s'han mantingut constants al llarg d'aquestes dècades. I han fracassat constantment, moltes vegades per raons fútils. Encara queda el record de quan, durant els anys 80, en una pausa durant les trobades bilaterals, un general de la RTXN va demanar un cafè turc. El seu

interlocutor grecoxipriota li va contestar que no, que només tenien cafè grec. Els acords van saltar pels aires. Així mateix va passar el 2004, quan la majoria dels grecoxipriotes va votar “no” al referèndum sobre el Pla Annan, la proposta de creació d’una república federal bicomunal i bizonal impulsada per l’exsecretari general de l’ONU. El 65% dels turcoxipriotes havien votat positivament, però era necessari que les dues comunitats l’aproessin.

“ Les negociacions entre polítics grecoxipriotes i turcoxipriotes han estat constants; i constantment han fracassat ”

Els principals esculls contra els que sempre han xocat les negociacions són tres. El primer és l’estatus dels immigrants anatólis que han emigrat, sota l’auspici de Turquia, a la part nord de l’illa durant els últims 40 anys. El segon té a veure amb la presència militar a l’illa. I, finalment, la restitució o la compensació de les propietats que els grecoxipriotes i turcoxipriotes posseïen de l’altre costat de l’illa abans de ser desplaçats. Es tracta d’una qüestió que ha sigut deliberada més d’una vegada pel Tribunal Europeu de Drets Humans.

Durant els últims mesos s’han reprès les negociacions entre els presidents Anastassiadis i Akıncı. El passat 10 de setembre, els líders religiosos i polítics es van reunir per primera vegada per donar suport a la pau a Xipre. A més a més, s’han tancat diferents acords, com la interconnexió de les xarxes elèctriques a les dues parts de l’illa; un millor nivell d’interoperativitat dels telèfons mòbils a través de la Línia Verda; la reducció de la interferència de ràdiofreqüència; o la creació d’una comissió d’igualtat de gènere, que s’afegeix a les ja existents sobre economia i cultura. Malgrat aquests avenços encoratjadors, els analistes consideren que les estimacions de tancament de les negociacions al gener són molt optimistes. Preveuen, amb totes les dificultats que comportaria, un nou referèndum al març de 2016. Sembla ser probable, d’altra banda, que el procés de negociació continuï després de les eleccions parlamentàries a la República de Xipre, que s’esperen per al mes de maig de l’any que ve.

“Una ciutat dividida és com una persona a la que li falta un braç, una cama, un ull. Alguna cosa falta”, em comentava Lellos Demetriades, que va ser durant 30 anys, fins el 2001, l'alcalde de la part grecoxipriota de Nicòsia i un dels principals impulsors de la reunificació. “Tanmateix -afegia mirant des dels finestrals del seu despatx, d'on s'albira tota la ciutat- no crec que hi hagi ciutats dividides per sempre. L'home és un animal social i aquest lloc és massa petit per tenir dues capitals”.

Fotografia : Marco Ansaloni

© Generalitat de Catalunya